

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Faculty of Social Sciences, Charles University
Smetanovo nábř. 6, 110 01 Praha 1
telefon: 00420 2 / 242 38 450
fax: 00420 2 / 242 35 644

Posudek vedoucího na diplomovou práci:

Kopečná, Anna. Význam Arktidy v mezinárodních vztazích

Práce Anny Kopečné se věnuje velice aktuálnímu tématu – klimatickým změnám v Arktidě v uplynulých desetiletích a vlivu, který tyto změny mají na postavení Arktidy v mezinárodních vztazích. Tání arktických ledovců s sebou kromě negativních dopadů na životní prostředí a život původních obyvatel přináší i nové možnosti těžby nerostných surovin a potenciálně i celoročního otevření tzv. Severozápadní a Severovýchodní cesty komerční námořní dopravě. V této souvislosti se zejména v médiích, ale i v některých populárně naučných publikacích věnovaných tématu, začínají objevovat scénáře možných střetů a konfliktů mezi arktickými státy i dalšími zeměmi (např. Čína), které budou v budoucnu usilovat o využití možností, které tání ledovců přinese. Oba severoamerické státy, Spojené státy i Kanada, jsou arktickými mocnostmi a tato otázka se tedy přímo dotýká jejich bezpečnostních, hospodářských i politických zájmů. Proto je práce zajímavá nejen pro toho, kdo se zajímá o arktický region jako takový, ale i pro čtenáře, zajímajícího se o bezpečnostní a hospodářskou politiku Washingtonu a Ottawy, třebaže není věnována pouze těmto dvěma zemím.

Autorka svoji práci rozdělila do sedmi hlavních částí. Po úvodu následují kapitoly věnované vymezení regionu Arktida na základě kritérií uplatňovaných různými vědními obory; Úmluvě OSN o mořském právu (UNCLOS); historii objevování Arktidy a arktické spolupráce; Severozápadní a Severovýchodní cestě; teritoriálním nárokům jednotlivých států (zejména v souvislosti s ratifikací smlouvy UNCLOS a možnosti požádat si o rozšíření kontinentálního šelfu); a nakonec i multilaterálnímu jednání o Arktidě a jeho dosavadním výsledkům. Práce je strukturována logicky – po úvodní obecnější části následuje detailní rozbor konkrétních problémů. V některých pasážích textu se nebylo možné vyhnout určité popisnosti, bez které však není možné většinu zkoumaných otázek zasadit do hlubšího analytického rámce. Na řadě míst však naopak autorka nabízí velice zajímavé vhledy do problematiky a vlastní názory (samozřejmě dostatečně podložené odbornou literaturou a vlastním výzkumem), což považuji za velký přínos práce. Je ovšem samozřejmě nutné si uvědomit, že zejména kapitoly věnované dalšímu vývoji v Arktidě (teritoriální nároky států, otevření námořních cest, další vývoj mezinárodní spolupráce) jsou v tomto ohledu spíše prognostické, jelikož tento vývoj bude do jisté míry závislý na tom, zda se udrží stávající trend tání ledovců a klimatických změn obecně. Autorka si je tohoto problému nepochybně vědoma a v práci se s ním velice dobře vypořádala (např. uváděním alternativních scénářů vývoje).

Práce je založena na široké pramenné základně (mezinárodněprávní smlouvy a dohody, dokumenty a strategické koncepce jednotlivých států, články v novinách a časopisech), vhodně doplněných sekundárními zdroji. Vzhledem k faktické absenci publikací v českém jazyce (kromě několika málo výjimek) čerpala autorka zejména ze zdrojů v angličtině a němčině, popřípadě ruštině. Jelikož se jedná o téma aktuální, odborné práce začínají vznikat ve větším objemu až v posledních letech. Řada publikací, věnovaných Arktidě, je navíc spíše populárně naučného charakteru, na což ostatně autorka upozorňuje i v rozboru literatury, stejně jako na nutnost brát s rezervou údaje o Arktidě v médiích, které

jsou často prezentovány jako „vědecké“, ale jsou přitom podávány ve zkreslené či zveličené podobě (např. prezentace ruské expedice Arktika v roce 2007 a následné zprávy o začátku nové studené války či „závodu o Arktidu“).

Z hlediska formálního splňuje text všechny náležitosti, které jsou na diplomovou práci kladeny, ať již co se týče rozsahu či úpravy. Disponuje rozsáhlým poznámkovým aparátem, který je velice pečlivě zpracován, přehledně rozčleněným seznamem použitých pramenů a literatury i povinným shrnutím v anglickém jazyce. Práce je psána čtivě, ale tato čtivost není na úkor odbornosti textu. Gramatické chyby se v textu prakticky nevyskytují, z hlediska stylistického si text rovněž udržuje velice slušnou úroveň.

Závěrem lze říci, že diplomová práce Anny Kopečné je dle mého názoru velice zdařilým pokusem o uchopení, deskripci a analýzu problematiky, která je v současnosti vysoce aktuální, byť její vývoj do budoucna bude záviset na mnoha faktorech, které nelze zcela přesně předvídat. Bude-li však aktuální trend tání ledovců pokračovat, bude nepochybně zajímavé sledovat změny v politice jednotlivých arktických států a jejich přístupu k využívání nerostného bohatství severní polární oblasti. Některé tyto možné změny přístupu a problémy, které by s sebou mohly přinést, ostatně ve své práci zmiňuje i autorka. Ve světle výše uvedených skutečností hodnotím práci jako **výbornou**. V případě úspěšné obhajoby si dovoluji touto cestou komisi předložit k úvaze **navržení pochvaly děkana za výbornou diplomovou práci**.

V Praze dne 26. 1. 2011

PhDr. Jan Bečka